

een grote rol; betreft het asperges en bloembollen dan kan men zich grotere uitgaven veroorloven dan bij aardappelen of granen.

Bij de keuze der houtsoorten zijn snelle groei en vroeg in het blad komen van belang en ook een compacte groeiwijze, die het mogelijk maakt de singel smaller aan te leggen. In zeer winderige streken moet men houtsoorten gebruiken, die goed tegen de wind bestand zijn, waardoor vooral in de kuststreken de keus wordt beperkt. Vlakwortelende houtsoorten veroorzaken te veel schade in het bouwland en zijn dus minder geschikt, evenals houtsoorten die zelf in het geheel geen opbrengsten leveren.

Rekening houdende met deze eisen, waaraan in geen enkel geval volledig kan worden voldaan, noemt Overdijkink dan een aantal houtsoorten. Voor droge zandgronden berk en brem in de ongunstigste gevallen, elders eikenhakhout, lijsterbes, Amerikaanse vogelkers, vuilboom en eventueel ratelpopulier en abeel. Op vochtiger gronden verschillende wilgensoorten, els, populier en talrijke anderen. Coniferen zijn door hun wintergroenheid ongetwijfeld van belang, maar minder goed bruikbaar in smalle singels. Wel zouden zij zeer goede diensten kunnen bewijzen bij de bebossing der allerarmste percelen, die niet of slechts tegen hoge kosten, te verbeteren zijn. De nabijgelegen minder arme percelen zouden hiervan de voordelen ondervinden.

Wie Stuivende Akkers gelezen heeft, zal enige ongerustheid gevoelen. Hij bedenke echter, dat het kwaad zich niet ongestoord kan uitbreiden, maar dat een staf van onderzoekers en practijkmensen gezamenlijk een oplossing zoeken en reeds een groot aantal bestrijdingsmaatregelen hebben gevonden. Het laatste woord is in een dergelijke kwestie echter niet aan de voorlichters, maar aan de grondgebruikers. Moge hun veelgeprezen praktische zin spoedig de juiste weg aanvoelen en vooral hun waardering voor bossen en houtopstanden vergroten.

W. L. Jansen.

N.B. Het hier besproken speciale nummer is los verkrijgbaar voor f 0.30 bij de administratie van het Maandblad voor de Landbouwvoorlichtingsdienst, kamer 328, Bezuidenhout 30 te 's-Gravenhage. Red.

JAARVERSLAG NEDERLANDSE HEIDEMAATSCHAPPIJ 1947.

In mededeling 5 van de Nederlandse Heidemaatschappij verscheen het jaarverslag over 1947.

Het begint met de openingsrede van de Voorzitter voor de Algemene Vergadering op 12 September 1947 te Zwolle en een bespreking van de daaraan verbonden excursies naar het landgoed het Laar en het Park 1813 op de Lemelerberg. Als inleiding tot de laatste excursie schreef de heer Houtzagers een korte geschiedenis van het ontstaan van dit park, waarvoor de fondsen oorspronkelijk zijn bijeengebracht door de Oranjobond van Orde en de zogenaamde Kwartguldenvereniging. Hieruit blijkt weer eens de macht van het kleine, want uit de contributies van deze kwartjesvereniging zijn tenslotte aankoop en aanleg van het park bekostigd. Op bovengenoemde vergadering werd ook door Ir Gorter een bespreking gewijd aan de ruilverkavelingen van Staphorst en Rouveen.

Aan het overzicht van de agrarische bedrijven ontlene wij, dat op de herbebossingswerkzaamheden het gebrek aan arbeidskrachten nog altijd zeer remmend werkte. Hoewel het plantsoen niet meer zo schaars was als het vorig jaar, was het toch nog vaak moeilijk de verlangde houtsoorten van de vereiste leeftijd te krijgen. De uitgaven aan arbeidslonen zijn zo hoog, dat de rijkssubsidie nog altijd onvoldoende tot aanleg van bos animeert. Na de overmatige vellingen in de bezettingsperiode is uit de dunningen in de naaste toekomst niet veel geldelijke opbrengst te verwachten. Lukt het niet betere prijzen voor het hout te krijgen — en alle pogingen tot verhoging van het prijsniveau mislukten tot nu toe —, dan zal herbebossing alleen maar mogelijk zijn door een drastische bezuiniging op de uitgaven. Uitbreiding van de mechanisatie

bij de grondbewerking en zaaien inplaats van planten, zijn daartoe de aangewezen middelen. Met een en ander zijn reeds gunstige resultaten bereikt, doch sterke verwildering en de aanwezigheid van stobben zijn vaak een bezwaar.

Bij nieuwe ontginningen is men met de mechanische grondbewerking reeds een goed eind op weg. Voor het graven van kavelsloten wordt veelal van draglines gebruik gemaakt, terwijl de sleuvengraafmachine blijkens de bijgevoegde foto's al veel toepassing vindt; het transport van grond geschiedt door dumpers.

Voor de bosbezitters was 1947 een zeer ongunstig jaar. Door de langdurige winter hoopten de voorjaarswerkzaamheden zich op. De daarop volgende droge zomer duurde tot September zodat veel plantsoen afstierf. De bezaaiing sloeg daardoor zeer slecht aan, terwijl het gevaar voor bos- en heidebrand zeer groot was.

Interessante mededelingen vindt men, ook over het fruitbedrijf. 1947 was een buitengewoon goed jaar, doordat er in de bloeitijd geen of nagenoeg geen nachtvorst voorkwam. De fruitoogst schat men op 400 millioen kg, terwijl ook de prijzen goed waren, doordat het binnenland veel afnam.

Het verslag, dat op tijd uitkwam, bevat enkele fraaie foto's en geeft een beknopt duidelijk overzicht van de werkzaamheden der maatschappij.

P. van Zon.

VERSLAG VAN DE DIENST VAN HET BOSWEZEN IN INDONESIE OVER DE PERIODE 1940 t/m 1947.

Het doet al direkt sympathiek aan, dat het verslag begint met een woord van dank van de tw. Hoofdinspecteur tot zijn medewerkers voor hun prachtige toewijding, hun volharding en hun enthousiasme gedurende de bezettingsjaren en de overgangperiode betoond. Zij zetten hun werkkraft in onder groot risico.

Hoe groot dit risico was blijkt uit de lange lijst van slachtoffers, aan wie in een afzonderlijk „In Memoriam” woorden van afscheid worden gewijd. 24 opperhoutvesters en houtvesters, 27 bosarchitecten en opzichters, 12 middelbaar administratieve ambtenaren lieten in deze felbewogen tijd hun jonge leven; voor het lager technisch personeel zijn de aantallen zelfs nu nog niet op te geven. Hulde wordt gebracht ook aan de vrouwen, die „toen het ogenblik van scheiding kwam, met bewonderenswaardige zedelijke moed tegen alle vernedering en verdrukking hebben gestreden”.

Het was natuurlijk onmogelijk over de genoemde periode een normaal verslag te geven. Het wordt verdeeld in een verslag over de jaren 1940/1941 waarover tamelijk volledige gegevens ter beschikking staan, een verslag over de bezettingsjaren en een verslag over 1946. Na de bevrijding in Augustus 1945 kon de organisatie slechts geleidelijk worden opgebouwd en eerst medio 1946 functioneerde de dienst in alle niet door de republiek bezette gebieden. Aan deze verslagen ontleenen we nu het volgende.

A. Jaarverslag van de dienst op Java en Madoera over 1940/1941.

De uitgestrektheid der dajibossen bedroeg eind 1940 824.000 ha, die der wildhoutbossen 1.900.000 ha, samen ruim 2.700.000 ha. Hiervan rekent men 24% tot het djati-produktiebos, 7% tot het wildhoutproduktiebos en 69% tot de schermbossen. Daarnaast komen er nog ruim 300.000 ha niet in stand te houden bossen op Java voor, waarvan de uitgestrektheid door inlijving bij de bosreserve of door ontginning steeds kleiner wordt.

De opbrengst is niet meer dan 56% van de potentiële produktie. In verband met de dichte bevolking kan deze produktie niet opgevoerd worden door uitbreiding van het bosareaal. Ze zal alleen bereikt kunnen worden door bosbouwkundige maatregelen, die gelukkig nog in ruime mate kunnen worden toegepast zoals door omzetting van bijgroeiarm bos in goede djaticulturen, juiste uitvoering van dunning en verpleging, aanplant van de juiste wildhoutsoorten enz. Maar al deze maatregelen zijn toch beperkt en Java zal wel altijd een houtimporterend land blijven.

Het uitbreken van de oorlog in Europa drukte natuurlijk direkt de uitvoer zodat er door de particuliere houthandel geen exporthout meer werd afgenomen. De uitvoer liep in 1941 zó terug, dat ze practisch verwaarloosd kan worden: niet meer dan 4.100 m³.